

WETEN OF VERGETEN?

Handreiking toepassing Archiefwet en Algemene Verordening
Gegevensbescherming
in de praktijk van het informatiebeheer

Dag van de Digitale Vernietiging

23 januari 2020

Marianne Loef

VERNIETIGEN OF BEWAREN?
AVG VERSUS ARCHIEFWET?

MAG HET OF MAG HET NIET?

Casus:

*Een medewerker van een overheid heeft een arbeidsconflict met zijn werkgever.
Hij verzoekt op grond van de privacy om vernietiging van alle over hem
geregistreerde gegevens uit het DMS, onder meer gegevens over zijn gezondheid.*

KIA
WERK GROEP AVG
SUBWERK GROEP
INFORMATIEMANAGEMENT

Overzicht Kennisplatforms

 ARCHITECTUUR & KWALITEITS- SYSTEMEN	 AUDIOVISUEEL ERFGOED	 CONSERVERING	 DIENSTVERLENING
 E-DEPOT	 EDUCATIE & PRESENTATIE	 INFORMATIE HUISHOUDING OVERHEDEN	 INFORMATIERECHT
 INNOVATIE	 METADATA	 PARTICULIERE ARCHIEVEN	 PRESERVATION
 PROFESSIO- NALISERING	 TOEGANG TOT DATA	 TOEZICHT	 WAARDERING & SELECTIE
 WEBARCHIVERING			

TOT STAND KOMEN HANDREIKING

- Veel vragen uit het veld. Verduidelijking raakvlakken AVG - Archiefwet nodig
  - Subwerkgroep gevormd medio 2019: Inspectie OE, KVAN/BRAIN, gemeenten, RWS
  - Brief KVAN/BRAIN juli 2019 aan minister Justitie: verzoek om verduidelijking
  - Antwoord in Kamerbrief minister Justitie oktober 2019: **selectielijsten** zijn legitieme grondslag voor (blijvend) bewaren persoonsgegevens
  - Verdere verduidelijking zal volgen door Autoriteit Persoonsgegevens, Inspectie OE en 'partijen uit de archiefsector'; daarnaast in MvT nieuwe Archiefwet
  - Concept Handreiking besproken in regulier overleg archiefsector en AP november 2019
  - Commentaar Nationaal Archief is verwerkt, dat van AP wordt nu verwerkt
-

DEEL I
THEORIE

WAARDEN AVG VERSUS ARCHIEFWET

AVG

- Mensenrecht EVRM en Grondwet: bescherming persoonlijke levenssfeer o.a. persoonsgegevens
- Voorkomen discriminatie
- Zekerheid voor burgers en bedrijven
- Toegankelijk maken hele Europese markt voor bedrijven
- Eén lijn trekken tegenover informatiereuzen

ARCHIEFWET

- Bewijswaarde, integriteit, authenticiteit
- Geheugen
- Transparantie, openbaarheid bestuur
- Democratische controle op overheid
- Historische bronnen

WAT IS EEN PERSOONSgegeVEN?

Definitie AVG:

Alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon, zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identifier of één of meer elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon.

WAT IS EEN BIJZONDER PERSOONSgegeven?

Definitie AVG:

Gegevens over ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, lidmaatschap vakbond, genetische en biometrische gegevens, gezondheid, seksueel gedrag of seksuele gerichtheid.

WAT ZIJN ARCHIEFBESCHEIDEN?

Definitie AW:

Bescheiden, ongeacht hun vorm, door de overheidsorganen ontvangen of opgemaakt en naar hun aard bestemd daaronder te berusten

Definitie concept nieuwe AW:

Document: schriftelijk stuk of ander geheel van vastgelegde gegevens, dat door een overheidsorgaan is opgemaakt of ontvangen, dat naar zijn aard verband houdt met de publieke taak van dat overheidsorgaan en is bestemd om onder dat overheidsorgaan te berusten.

WAT IS EEN VERWERKING?

Definitie AVG:

*Verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken, doorzenden, verspreiden, ter beschikking stellen, aligneren, combineren, afschermen, wissen, **vernietigen**.....al dan niet geautomatiseerd.*

STATUS ARCHIEFWET TOV AVG

AVG

- Europese verordening GDPR geldt rechtstreeks in alle EU lidstaten
- Geldt voor iedereen die persoonsgegevens verwerkt
- Geldt voor gegevens van levenden

ARCHIEFWET

- Nationale wet, geldt in Koninkrijk der Nederlanden
- Geldt voor de overheid (en particulier archief in bewaarplaats)
- Ook voor historisch archief mbt overledenen

ONDERLINGE VERBAND AVG EN ARCHIEFWET

AVG

- 'Archivering in het algemeen belang' grondslag voor **verdere verwerking** (art. 5, 89)
- Voorwaarde: **passende maatregelen** – technisch en organisatorisch
- Uitzondering op rechten van burgers (recht op vergetelheid en rectificatie)

ARCHIEFWET

- Persoonsgegevens onderdeel van 'archiefbescheiden': geen specifieke bepalingen
- Nadere regels voor bewaren en vernietigen
- Wel: Uitzondering op verbod verwerking van **bijzondere** en **strafrechtelijke** persoonsgegevens (art. 2A) met uitzondering van gebruik

ONDERLINGE VERBAND AVG EN ARCHIEFWET

AVG

- Verwerkingsverantwoordelijke
- Dataminimalisatie en doelbinding
- Passende maatregelen
- Register van verwerkingen
- Functionaris Gegevensbescherming
- Privacy by design —>

ARCHIEFWET

- Zorgdrager
- Verplichte vernietiging
- Bewaartermijnen, selectielijsten
- Overzicht van archiefbescheiden
- Inspectie OE, (gemeente)archivaris
- <— Archiving by design

PRINCIPES VOOR VERWERKING PERSOONSgegevens

- Op grond van 'archivering in het algemeen belang' mag **verder** worden verwerkt, als oorspronkelijke verwerkingsgrond **rechtmatig** was.
- Rechtmatige verwerkingsgronden: toestemming van betrokkene, overeenkomst, wettelijke verplichting, uitoefenen overheidsgezag, vitaal of gerechtvaardigd belang (art. 6 AVG) **voorbeeld: KvK**
- **Doelbinding** en **dataminimalisatie**: niet meer en niet langer bewaren dan nodig (AVG art. 5) bv **BSN mag alleen op basis van een wet** (UAVG art. 46)
- Reikwijdte: **geautomatiseerde** gegevens én **niet geautomatiseerd** in een **bestand** of **bestemd voor een bestand**

UITDIEPING IN HANDREIKING

- Bewaren en vernietigen
- Uitwerking Passende maatregelen
- Rechten van burgers en uitzonderingen daarop
- Omgang met bijzondere en gevoelige persoonsgegevens
- Papieren en digitale bewaring
- Publicatie van informatie met persoonsgegevens

DEEL II

De praktijk

MAG HET OF MAG HET NIET?

Casus :

In een grote serie papieren subjectdossiers bij een gemeente zitten vele uitkeringsgegevens over een persoon in één dossier. Daaronder gegevens die al vernietigd hadden moeten worden. Om praktische redenen is besloten pas te vernietigen als van alle informatie in het dossier de bewaartermijn is verstreken. De dossiers staan in een fysiek goed beveiligde ruimte, zijn niet uiterlijk op naam kenbaar aan het dossieropschrift en alleen enkele vertrouwde medewerkers hebben de toegang tot de serie. Zowel als sleutelbeheerders als beheerders van de inventaris.

Een burger verzoekt om privacyredenen om verwijdering van zijn gegevens uit zo'n dossier. Zijn zaak is gesloten, zijn uitkering is beëindigd. Wat doe je? (proces, besluit?)

MAATREGELEN OP STRATEGISCH NIVEAU

- Zorg voor integrale aanpak van de disciplines informatiebeheer, FG/privacy officer, (CISO, WOB-functionarissen), archivaris
- Richt organisatie en processen in, gericht op samenhang en samenwerking.
vb: betrek ook informatiebeheer/DIV bij register verwerkingen en FG/po bij archiefselectie
- Bespreek alle kwesties rond bewaren/vernietigen met alle relevante disciplines, met name archivaris/informatiebeheerders enerzijds en FG/privacy officers anderzijds
- Vul selectielijst aan met categorieën die daar niet in staan Voorbeeld: onrechtmatig verzamelde persoonsgegevens, lokale bijzonderheden. Benoem ook 'gevoelige' naast bijzondere gegevens
- Stel vast: één of meer projecten voor register van verwerkingen en archievenoverzicht? Sluit aan bij referentiearchitectuur zoals Nora, Gemma

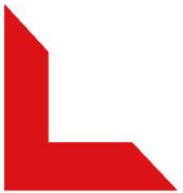
MAATREGELEN OP TACTISCH NIVEAU

- Samenhang tussen AVG, Archiefwet (en WOB) moet leidend zijn: procedures, organisatie
  - Inrichtingsprincipe 'by design', zowel privacy als archivering: bewaartermijnen selectielijst en eisen AVG tegelijk implementeren
  - Dataminimalisatie, doelbinding vanaf het begin: welke informatie is minimaal nodig om handelen achteraf te kunnen reconstrueren?
  - Bewaartermijn voor alle opgeslagen informatie bepalen. Kan in fasen (bijv bankrekeningnummers ivm leges) als selectielijst ruimte biedt
-

MAATREGELEN OP TACTISCH NIVEAU-2

- Bepaal het toegangsniveau: openbaar, tenzij of: 'need to know'?
Kan verschillen per fase van behandeling. Bepaal doelgroepen van toegang: behandelaars, adviseurs, toezichthouders
- Bepaal niveau en wijze van latere openbaarheid: bv in datamodel opnemen wat later wel en niet gepubliceerd kan worden voorkomt handmatig 'lakken' achteraf
- Richt procedures in voor verzoeken van burgers op grond AVG
- Richt informatiebeveiliging in conform de normen (BIG, BIWA)

MAATREGELEN OP TACTISCH NIVEAU-3

- Breng de oudere systemen in kaart, bepaal per systeem of uitsterfconstructie kan gebruikt of herontwerp – conversie – migratie – nodig en mogelijk is. Kosten spelen een rol!
- Bepaal de omgang met in gebruik zijnde systemen (legacy). Bijvoorbeeld: systeem heeft geen vernietigingsfunctie. Hoe ga je risico op datalek tegen?
- Documenteer welke keuzen worden gemaakt

MAATREGELEN OP OPERATIONEEL NIVEAU

- Let steeds op dataminimalisatie en doelbinding. Voorbeeld: In verklaringen en lijsten van vernietiging zo weinig mogelijk persoonsgegevens. Eventueel verschil per fase
- Bepaal anonimiseren (uit bron verwijderen) of pseudonimiseren (versleutelen, in bron houden) per geval
- Maatregelen bij beschikbaarstelling: wat doe je bij publiceren via diverse kanalen (openbaar platform, aanbieden open data, dataset voor specifiek doel etc)?
- Feitelijke vernietiging met uitzonderingen: afweging tussen belangen in ieder uniek geval; betrek FG/po

UITDIEPING TWEE THEMA'S

Uitzonderingen op rechten burgers

Publicatie persoonsgegevens

UITZONDERINGEN VOOR ARCHIVERING

RECHT VAN BURGER

- **Verbod** op verwerking bijzondere persoonsgegevens, **tenzij**.....

UITZONDERING

- Uitzondering oa voor 'zwaarwegend algemeen belang op basis van een wet' (AVG art. 9g)
  - Uitzondering voor archivering in algemeen belang (= te bewaren archief), wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doelen (AVG 9.2j) wel: **passende maatregelen**
-

UITZONDERINGEN VOOR ARCHIVERING

RECHT VAN BURGER

- Recht op vergetelheid, wissen van gegevens (AVG art 17)
- **NB:** Niet alles dat de overheid doet, is wettelijke verplichting of overheidsgezag!

UITZONDERING

- Uitzondering voor wettelijke verplichting, algemeen belang of uitoefening overheidsgezag (AVG 17.3b) (= ook vernietigbaar archief)
  - Uitzondering voor archivering in algemeen belang (= te bewaren archief), wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doelen (AVG 17.3d) voorwaarde: doel bewaren wordt onmogelijk bij wissen
-

UITZONDERINGEN VOOR ARCHIVERING

RECHT VAN BURGER

- Recht op rectificatie en/of aanvulling onjuiste gegevens (AVG art. 16)

UITZONDERING

- Geen uitzondering voor overheidsinformatie vóór overbrenging
- Uitzondering voor al naar een bewaarplaats overgebracht archief: dan alleen toevoeging van eigen lezing door de betrokkene (Uitvoeringswet AVG art 45)

UITZONDERINGEN VOOR ARCHIVERING

RECHT VAN BURGER

- Recht op gegevensoverdraagbaarheid (AVG art 20).
Geldt alleen bij toestemming betrokkene, of in kader overeenkomst.

UITZONDERING

- Uitzondering voor archivering in algemeen belang (= te bewaren archief), wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doelen (Uitvoeringswet art. 45)

MAG HET OF MAG HET NIET?

Casus :

Een gemeente publiceert de stukken van de komende gemeenteraad op de website, inclusief de ingekomen brieven van burgers, met hun adres, mailadres en andere gegevens. In de gemeentelijke stukken staan de namen van de behandelende ambtenaren met hun telefoonnummer en mailadres.

OPROEP:

Stuur je casus in aan: info@loef-advies.nl

LOEFADVIES

INFORMATIEBEHEER & PRIVACYWETGEVING